Írta: Benedek Csaba-Pintér Tamás
2012. november 20. kedd, 15:27 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 13:02

November 21.
Szűz Mária bemutatása a templomban

Mária bemutatása, az Érdy-kódexben *Asszonyunk Máriának templomba jelentése,* liturgikus egyházi nevén
praesentatio Beatae Mariae Virginis.
Valószínűleg a jeruzsálemi Mária templom felszentelésének évfordulója (543) ez a nap. Jakab apokrif evangéliumának (nem sugalmazott evangélium, nem része a Bibliának) leírása szerint, a gyermek Máriát szülei a templom szolgálatára szentelték, ami Josephus Flavius zsidó történetíró szerint szüzességi fogadalommal járt együtt.

Tartalmában az ünnep az ősrégi hagyományt hirdeti: Joachim és Anna házasságából hosszú ideig nem született gyermek. Anna asszony fogadalmat tett, hogy születendő gyermekét az Úrnak fogja szentelni. Damaszkuszi Szent János így írja le: "Ezért a kegyelem (ezt jelenti Anna neve) Úrnőt szült (Mária annyit jelent mint úrnő)". Három éves koráig a szülői házban nevelkedett, majd elvitték a jeruzsálemi templomba, és ott élt a templom szolgálatára szentelt hajadonokkal. Itt a Szentlélek irányításával nemcsak szüzességét őrizte, hanem a kegyelem is napról napra nőtt benne. Ragyogó tisztasága és kegyelemmel teljessége lett az alap arra, hogy általa szülessék a Megváltó a világra.

A Pray-kódex már 1200 táján ünnepli, tehát hazánk már az Árpád-korban befogadta Bizáncból. *Óh, ha megtekéntjök szerelmes atyámfiai* – írja az Érdy-kódex – *ez mai szent innepnek méltóságát, bizonyával nem alábbvaló asszonyunk Máriának az egyéb ünnepénél. Mert ez mai napon jelenteték meg elészer ez világnak az ő szentséges volta, mikoron az ő szent szülei felvivék az Úristennek templomában. Ki jövendő vala, hogy az felséges teremtő Úristen fiának bizony temploma lenne. Felvivék mondám, Szentléleknek oskolájában, ki jevendő vala, hogy mindez világi üdvözülő népeknek bizony mesterasszonyok lenne, felvivék az szüzeknek konventében, hogy alkolmas ideig ott szeplőtelen tisztaságban lakoznék, jószágokban gyoropodnék, emberi jóerkölcsben neveködnék, és kézimunkát tanulni, kivel annak utána életét keresné, és háza népét táplálá. Mindennek felette kedég, hogy az Úristennek tervényét, parancsolatját és az szentírást megtanulná, kiknek miatta Úristent tudná dicsérni, szolgálni, és ennennagát idvezőjteni.*

A *Makula nélkül való Tükör* lelkendező parasztbarokk látomása szerint *Szent Anna és Joachim is azt adták Istennek, ami előttök legdrágább, legszerelmetesebb volt, úgy mint az ő egyetlen egy leányokat, mely áldozattal Ábelnak, Noénak, Ábrahámnak, Mojzesnek, Dávidnak és az ótörvénybeli minden szenteknek áldozatit felülhaladták, mert az ő leányok kedvesebb volt, mintsem minden jószágok… Mindazonáltal mái nap magokat attul megfosztották és az Istennek áldozták… Ezen ünnepet, kit az angyalok mennyben szentelnek, mi is itt szenteljük, és rajta örvendezzünk és vigadjunk…*

Régenten az ótörvényben az ájtatos szülék a magok gyermekeit, vagy önnönmagokat a gyermekek Istennek áldoztatták, és bizonyos ideig a Templomban valának… A Salamon templománál egy ház volt építve klastrom formára, hol tanították és tartották őket és szüléjek fizettek tőlük. Ott tanították őket az Isten törvényére és minden jóságos cselekedetekre… Midőn azért azon nap elközelgetett volna, hogy Jeruzsálembe vigyék szerelmes leányokat, Szent Anna azért mindent előkészített, ami az úthoz kívántatott. Csináltatott azért néki violaszínű selyem szoknyácskát, arany virágokkal kivarrva, akik őrajta, mint a csillagocskák ragyogtak. Azon szoknyácskán alól arany galamb volt varrva, s a derekát selyem övvel megövedzette. Fejére selyem virágokbul való szép koszorút tett, melyben öt drágakő vala kötve, és közötte gyöngy. Szent Joachim is vett magának nyájából egynéhány borjút, kecskét és bárányokat, akit Istennek áldozzon. Midőn azért mindeneket elkészítettek volna, Szent András havának tizenhatodik napján Názáretbül kiindultak, és négynap késtek az úton… Sokan e dicsőséges dologra egybegyűlvén, nagy szép rendben a Templomhoz mentek. Elöl a szüzek égő lámpásokkal mentek. Szent Joachim és Szent Anna az ékes kis szüzecskét magok között vitték, aki szépen fel vala ékesítve, és kezében égő gyertyát tartott. Azután a papok és leviták mentek egyházi öltözetekben felöltözve, énekelvén a negyvennegyedik zsoltárt, aki így kezdődik: Az én szívem jó beszédet öntött ki, és a király cselekedeteit beszélem…

Jöjjetek most ide mindnyájan mennyei angyalok és ez örvendetes dolgot lássátok, mert a ti főpapotoknak ma vitetik új menyasszonya, akiben az Isten fiának oly nagy kedve vagyon, hogy a maga isteni méltóságát nem tekintvén, magának jegyesül vészi. Ma kell a mennyegzőnek kezdődni… Jöjjetek emberek fiai és leányi, és lássátok e tiszta szüzecskét. Jeruzsálem leányi gondoljátok meg ékességét ez hercegnének, ki a mennyei királynak mátkául vitetik. Úgy mond maga a mennyei Vőlegény: Óh mely ékesek a te lépésid fejedelmi leányzó. Bizonyára ily ékességre a nap soha nem világított…

Mária bemutatása keletről terjedt nyugat felé (mai napig együtt ünnepelik a katolikusok a keleti egyházzal). Magyarországon már III. Béla király (+1196) idejében megemlékeztek róla. Az ünnepet XI. Gergely pápa az avignoni udvarban vezette be a XIV. században. 1585-ben V. Sixtus pápa az egész Egyház számára előírta. Ez az ünnep a bencés obláták főünnepe, mivel Mária is obláta, vagyis Istennek ajánlott lett.

E napot *Nagyszombat* (Tirnava) fogadalmi ünnepként üli meg, amelyre régebben vigíliaböjttel, virrasztással is készült. * Ilyenkor a város hívő szlovák népe máig emlékezik az 1709. évi pestisre, amikor a Szent Miklós-templom Mária-képe könnyezett és vért izzadott. Sajnos, a búcsúnap szlovák feldolgozásához nem tudtunk hozzájutni.

Szűr baranyai német falucska templomában Mária bemutatását ábrázoló fogadalmi képpel találkozunk, amely sáskajárás emlékezetét őrzi: DIE GEMEINDE VON SYER HAT ZU EHREN DER JUNGFRAU MARIA OPFERUNG IN TEMPEL DIESE KAPELLEN MACHEN LASSEN FÜR ABWENDUNG DER GIEFTIGEN UND SCHADHAFFTEN HEUSCHRÖCKE ANO 1749. Vagyis: Szűr falu ezt a kápolnát Mária bemutatásának tiszteletére állította, hogy hárítsa el a vészes és káros sáskajárást.

Az egykorú kápolnát is erre a titulusra szentelték, mint talán hasonló csapás után a közeli *Lip pó, Udvar*
és a távolabbi, de szintén német telepítésű
Paks
esetében is.

Szűr hosszú időn át a magyar Szebény filiája volt. Nyilván a szebényi plébános, esetleg a kegyúr ez esetben aligha helyeselhető hazafias buzgalmából épült (1810), a mai László királynak szentelt templom. Az eltérő szakrális hagyomány szívósságára jellemző, hogy a faluban még senkit sem kereszteltek László nevére, a környékbeli németség azonban mégis *Sz írer Lászi*
tréfás elnevezéssel tiszteli meg a szűrieket.

Az ünnep ikonográfiáját nehéz kiszakítani Mária életének ciklikus ábrázolásaiból. Mégis utalunk *Kassa* (Szent Erzsébet-főoltár, 1474, Szent Anna-oltár, 1485), *Eperjes* (Mária-főoltár, 1497), *Szepeshe ly* (Zipser
Kapitel, Spišska Kapitula, 1490),
Szepesváralja
(Kirchdrauf, Spišske Pochradie, 1490) szárnyasoltárainak táblaképeire.
*

A barokk képrendszerezés még a jövő feladata.

Források:

Bálint Sándor: ÜNNEPI KALENDÁRIUM II. Szent István Társulat, Budapest, 1977.

http://www.katolikus.hu/szentek2/SZENTEK/00000186.HTM
http://www.katolikusradio.hu/?m_id=1&m_op=szview&id=152&szin=zold

Egyéb irodalom a témában:
Apokrif evangéliumok: http://epa.oszk.hu/02100/02190/00210/pdf/KM_2007_02_138.pdf
A bencés oblátákról: http://www.osboblatus.hu/
Josephus Flavius: http://lexikon.katolikus.hu/J/Josephus%20Flavius.html